Dit artikel is gepubliceerd in de Stichtse Courant van 22 december 2016

‘Wij zijn ondernemers maar blijven ook ontwikkelingswerkers’

Gerry van der Hulst (55) emigreerde begin 2015 met haar man Jan Willem Eggink naar Rwanda. Kort daarvoor zaten ze nog samen in de gemeenteraad van Utrechtse Heuvelrug. In Rwanda runnen zij Three Mountain Learning Advisors, een bedrijf dat e-learning *ontwikkelt. Dit verhaal gaat vooral over Gerry. We praten over haar leven bij een kaarsje onder de boom in de Afrikaanse nacht.*

Interview: Afke Hielkema

Gerry van der Hulst is de oudste van vijf kinderen uit een druk tuindersgezin. Haar jeugdjaren zijn vormend voor haar geweest, vertelt ze. ‘Mijn moeder moest verplicht stoppen met haar werk als onderwijzeres toen ze trouwde. Dat was toen zo. Ik zag hoe ze werd opgeëist door het gezin. Ze heeft het altijd jammer gevonden dat ze geen eigen carrière had. Ik wist al vrij snel dat ik zo’n leven niet wilde. Ik wilde op reis, dingen meemaken, werken in een ontwikkelingsland, niet beperkt worden door kinderen. Ik ben nieuwsgierig, dat heb ik van mijn vader. Hij zat altijd op z’n knieën tussen de tomatenplanten maar wist heel goed wat er speelde in de wereld. Die informatie kwam binnen via de radio. Mijn vader reisde vooral in zijn hoofd.’

Jij wilde werken in het buitenland. Hoe heb je naar dat doel toegewerkt?

‘Ik heb na de Havo bewust gekozen voor een beroep dat ik in een ontwikkelingsland kon uitoefenen. In 1983 rondde ik de opleiding Ergotherapie af. Daarna heb ik eerst een aantal jaren in Nederland gewerkt. Ik vond dat ik voldoende werkervaring moest opdoen voordat ik in een andere cultuur kon gaan werken. Daar was ik heel principieel in. Van 1989 tot 1993 werkte ik voor Stichting Nederlandse Vrijwilligers in Zimbabwe. Dat was een fantastische tijd, een combinatie van praktijk, strategieontwikkeling en training. Ondertussen studeerde ik sociologie.”

Wilde je na Zimbabwe meteen weer uitgezonden worden?

‘Nee, gek genoeg niet. Toen ik terugkwam dacht ik: ik wilde in Afrika werken, dat heb ik gedaan, dus nu is het klaar. Daar kwam bij dat ik in Zimbabwe samenwoonde en de deal met mijn partner was dat we om de beurt mochten kiezen. Hij wilde motorfietsmonteur worden en we zijn toen zes jaar in Nederland gebleven. Ik vond weer vrij snel werk en heb mijn studie Sociologie afgerond. Later heb ik nog een Master Strategisch management in de non-profit gedaan en een Master Coaching en Counseling.’

Wanneer begon het ontwikkelingslandvirus weer te kriebelen?

Eind 1999 kreeg ik een baan voor SNV in Botswana. Ik moest daar het landenkantoor opheffen. De ontwikkelingshulp stopte omdat het goed ging met het land. Contracten moesten beëindigd worden, kennis overgedragen en archieven opgeslagen. Het was een overzichtelijke klus. Hier zit trouwens nog een leuke anekdote aan vast. Kort voor mijn vertrek kwam er een gloednieuwe luxe pick-up truck voorrijden. Er zaten twaalf Basarwa (Bosjesmannen-ah) in. SNV had er meer dan 20 jaar aan

bijgedragen dat de rechten van de Basarwa goed verankerd geraakt waren in de wet. Ze hadden landrechten en jachtrechten. Nu hadden ze hun jaarlijkse jachtquotum verkocht aan een Amerikaan en van de opbrengst hadden ze in goed overleg een mooie pick-up gekocht. Jarenlang hadden ze de witten in zo'n grote auto zien rijden, nu hadden ze er zelf één. Ze waren helemaal uit de Kalahariwoestijn komen rijden om mij te bedanken. Geweldig!'

Na Botswana werd je in Niger landendirecteur voor SNV. Van zuidelijk Afrika naar de rand van de Sahel. Was dat een grote overgang?

'In sommige opzichten wel. Niger is een islamitisch land en ze spreken er Frans. Die taal sprak ik toen niet goed. Daarnaast was er weinig onderlinge steun tussen de SNV-collega's in die regio. Toen dacht ik: Gerry, wat heb je nu gedaan? Je bent in West-Afrika, je spreekt de taal niet goed en je hebt te weinig steun. Er moet iets gebeuren, anders gaat het niet goed. Ik besloot een coach te zoeken. Dat werd Jan Willem. We werden verliefd en hij kwam naar Niger. Komend jaar zijn we tien jaar getrouwd.'

Jan Willem over Gerry:
'Gerry is een echte doener. Wij denken vaak wel hetzelfde over dingen maar haar eerste reflectie is: hoe gaan we het aanpakken en wanneer gaan we beginnen? Ik ben meer de strateeg, denk meer op de langere termijn. Daarin vullen we elkaar denk ik goed aan.'

UTRECHTSE HEUVELRUG

Na Niger volgde een lange periode in Nederland. Hadden jullie genoeg van de tropen?

'Nee, zeker niet. Maar Jan Willem had drie kinderen in Nederland. Op een gegeven moment zaten we in Senegal op het strand. We keken elkaar aan en toen wisten we ineens: we moeten terug, Jan Willem moet voor z'n kinderen gaan zorgen. Eind 2004 zijn we in Leersum gaan wonen. Voor mij was dat een vrij harde landing. Eerder had ik altijd in Amsterdam gewoond, nu zat ik ineens in een dorp met vooral witte mensen. Theo van Gogh was toen net vermoord en we vielen middenin het debat over moslims en de islam. Het heeft me echt pijn gedaan dat er zo negatief en generaliserend over moslims werd gesproken. Wij hadden met plezier in het islamitische Niger gewoond.
Na een jaar zijn we verhuisd naar Driebergen. Bij wijze van inburgering hadden we ons inmiddels aangemeld bij de lokale politiek. Ik bij Groen Links, Jan Willem bij D66. Ik zat eerst in de commissie Samenleving en daarna hebben we samen vier jaar in de gemeenteraad gezeten. Raadswerk is leuk voor nieuwsgierige mensen, je mag overal gelegitimeerd je neus in steken. Het was ook erg interessant om het proces van samengaan van gemeenten in de Utrechtse Heuvelrug mee te maken.'

DE PROFESSIONELE MENS EN DE DRIEHOEK

Jullie besloten samen een onderneming op te zetten: De Professionele Mens. Hoe kwam dat zo?

'We hadden afgesproken dat we in ieder geval tien jaar in Nederland zouden blijven, tot de kinderen zelfstandig waren. Jan Willem was altijd ondernemer geweest en het leek ons leuk om nu samen te gaan ondernemen. We waren al een tijd geïnteresseerd in de beroepsonmacht van professionals in de zorg. De naam van ons bedrijf heeft daar ook mee te maken. Door hierover te praten met mensen,

vonden we uit dat die onmacht ligt in de driehoek professional-familie-cliënt. Het leek ons interessant om daar trainingen voor te ontwikkelen. Dat werd later *e-learning*. In de loop der jaren hebben we verschillende leermodules gemaakt. Momenteel ontwikkelen we met subsidie van ZonMw e-learning voor de Dementievriendelijke gemeente. We maken met hulp van een zeer actieve werkgroep uit de Utrechtse Heuvelrug leermateriaal voor supermarkten, winkels, kappers, enzovoort over het omgaan met klanten met dementie.'

Jullie stip op de horizon is steeds geweest: nog één keer naar Afrika. Hoe hield je dat doel vast?

'We riepen al jaren dat we nog een langere periode naar Afrika wilden. Maar zo'n plan wordt steeds abstracter. Op een gegeven moment denk je: wanneer gaan we dan en wat gaan we daar dan doen? Er moest een plan komen. De eerste vraag was: is er een markt voor e-learning in Afrika of kunnen we die creëren? Om dat te onderzoeken hebben we in 2014 de conferentie *eLearning Africa* bezocht in de Oegandese hoofdstad Kampala. Daar vonden we genoeg houvast om ons plan door te zetten. Behalve in Kampala zijn we toen ook in Nairobi en Kigali geweest om te kijken waar we het liefst wilden wonen. Daar waren we snel uit: het moest Kigali worden. Rwanda is politiek stabiel, het klimaat is goed, de stad is schoon en veilig en het is heel eenvoudig om hier een onderneming te starten. Corruptie is er nauwelijks, wat uitzonderlijk is in Afrika. E-learning sluit ook goed aan bij het ambitieuze ICT-beleid van de Rwandese overheid. Bovendien is dit een vrouwvriendelijk land. Er is veel aandacht voor *female leadership. I*n het parlement zitten zelfs meer vrouwen dan mannen.'

RWANDA

Begin 2015 zijn jullie naar Rwanda geëmigreerd. Je hebt je huis verkocht en je spullen zijn verscheept. Dat is wel heel iets anders dan uitgezonden worden door een organisatie.

'Ja, er wordt niet van alles meer voor je geregeld. Maar het heeft ook grote voordelen. Je bent niet meer gebonden aan de politiek van de organisatie waarvoor je werkt. Wij zijn vrij om te doen wat we willen. Ons doel is om elk jaar minstens één medewerker aan te nemen voor Three Mountains. Over tien tot vijftien jaar hopen we een bloeiend bedrijf te kunnen overdragen aan de Rwandezen. We zijn hier nu wel om winst te maken, maar we blijven toch ook ontwikkelingswerkers. We vinden het belangrijk om dingen te doen die goed zijn voor het land.'

Jullie zitten hier nu ruim anderhalf jaar, hoe staan de zaken ervoor?

'We hebben Ariane kunnen aannemen en waarschijnlijk komt er dit jaar nog wel iemand bij. We hebben een *e-learning* netwerk opgericht dat zich goed ontwikkelt. Potentiële klanten beginnen óns op te bellen in plaats van dat wij het initiatief moeten nemen. We worden ook regelmatig gevraagd om trainingen en workshops te geven. Kortom: Three Mountains zit in de lift.'

Gerry en Jan Willem met hun medewerkers
Zittend: Jan Willem en Haruna (tuinman, klusjesman en nachtwaker), staand vlnr: Afke (interviewer), Ariane (kantoor), Gerry en Janvier (kok en hulp in huis)

Hoe is het om te wonen in een land met zo'n heftige geschiedenis?

Tja, de historie van de genocide loopt wel overal doorheen. De traumaverwerking is nog volop gaande. In gezinnen vind je veel stiefouders en aangenomen kinderen. Onze medewerker Ariane vertelde dat in haar klas op de middelbare school niemand meer beide ouders had. Net als de Holocaust zal ook deze genocide generaties lang voortleven. Toch is de sfeer in Rwanda positief. Uit conflict komt hier ontwikkeling voort, dat is mooi om te zien. Aangevoerd door de overheid richten mensen zich vastbesloten op opbouw, herstel en verbinding. Elke laatste zaterdag van de maand doe je hier verplicht gemeenschapswerk op wijkniveau. Umuganda heet dat, wij doen er ook aan mee. Dan wordt er geschoffeld en geklust maar ook veel gekletst en gespeecht. En dan blijkt het dus toch mogelijk om broederlijk onder de boom te zitten met de buurman die 22 jaar geleden je vader heeft vermoord. Dat gaat ons bevattingsvermogen te boven maar het is wel inspirerend om mee te maken.'

Wat mis je hier in Rwanda?

'Dat zou ik zo gauw niet weten. We hebben het goed hier. Misschien fietsen in de wind, dat mis ik soms wel. We gaan tweemaal per jaar naar Nederland om onze ouders te zien, dat is belangrijk nu ze ouder worden. Maar dan ben ik toch steeds blij als we weer hier zijn. Ik ben hier gelukkig.'

E-LEARNING IN AFRIKA, WAAR GAAT HET OVER?

E-learning is interactief leren via het internet. Three Mountains heeft onder andere een leerpakket voor landbouwvoorlichters gemaakt over *gender* (man-vrouwverhoudingen). Traditionele landbouwvoorlichting aan boeren (mannen) blijkt in de praktijk vaak nergens te landen omdat het de vrouwen zijn die op het land werken. Zij moeten dus ook de voorlichting krijgen. Belangrijk is bovendien om te weten hoe het werk verdeeld wordt en wie de opbrengst krijgt. Vrouwen blijken vaak onrijpe koffie te plukken en naar de markt te brengen. Als ze langer wachten duiken de mannen op, plukken de koffie en steken de opbrengst in hun zak. Dat willen die vrouwen voor zijn. Dit zijn kwalijke praktijken. De vrouwen moeten eerlijk betaald worden voor hun werk en voortijdig oogsten helpt ook niet om kwaliteitskoffie te produceren. Hierover in gesprek gaan met boerenfamilies helpt echt.

Maar e-learning alleen is niet genoeg om de wereld te veranderen, zegt Gerry van der Hulst. 'Het gaat ook over gedragsverandering, over definitiekwesties en over hoe mannen en vrouwen met elkaar omgaan. In internetcursussen die zijn gemaakt in het Westen zitten situaties die Afrikanen niet herkennen. Er is hier schreeuwend gebrek aan leermateriaal met filmpjes van de lokale situatie, met lokale voorbeelden. Daar gaat Three Mountains Learning Advisors voor, voor lokalisering.'

Meer lezen over Gerry en Jan Willem in Rwanda?
Lees hun blog*:* *www.threemountainslearningadvisors.blogspot.com*
Bezoek hun website*:* *www.threemountains.academy*
Of geef je op als meelezer van de cursus 'De dementievriendelijke gemeente':
www.deprofessionelemens.nl/ontwikkel-mee

Gerry en Jan Willem in 'the land of thousand hills'